

LUCIAN
GIURCHESCU



La zece ani de „Comedie“ bucureșteană

Nu sînt amator de festivități. Mai ales în teatru. O „dată“ ar trebui să însemne istorie. Deci, în genere, un început, un sfîrșit.

10 ani pot fi o etapă. O confirmare că pruncul a rezistat la pojar și scarlatină. Nu va mai face tuse măgărească. A învățat să numere. Să citească. Știe o leacă de istorie. A auzit de pol și de mamifere. Se pregătește să intre în liceu.

Dar, hai să fim serioși! Noi nu eram chiar atît de tinerei, cînd, acum zece ierni, lua ființă noul ansamblu din spatele Poștei. Ba, mai mult, pare-se că ne-am dovedit destul de „precoci“. Am avut succese. Dar nu numai succese. Am fost prin străinătăți. Dar nu atît cît am fost solicitați. Am jucat piese românești bune, dar nu numai bune. Am reprezentat clasici, dar nu prea mulți. Am lansat, pe piața bucureșteană, pe Ionesco și Șvarț. Am jucat pe Brecht și Dürrenmatt, dar am „scăpat“ Opera de trei parale și Vizita hătrînei doamne. Eram teatrul lui Mirodan. Și, zău, nu știi de ce ne-a părăsit? Am fost copii răsfățați ai presei și, cum nici o mi-

nune nu ține mai mult de trei zile, deși producțiile noastre nu deveniseră peste noapte anoste, am început să fim „ciupiși“, cu plăcerea cu care trimiți la colț un premiant.

Dar asta-i viața. Și poate-i mai bine așa. Într-o zi ne-a părăsit Radu Beligan, cel care creează teatrul, cel pentru care se creează teatrul. A plecat, fără ca noi s-o fi dorit. A plecat, nu departe. Dar a plecat.

Au plecat și alții. Pe unii i-am regretat. pe alții nu. Și, normal, vor mai pleca și alții: actori, directori, tehnicieni. Și, așa cum s-a întimplat și pînă acum, vor fi înlocuiți de noi veniți. E bine? E rău? E normal!

28 de piese, de fapt 29, (pentru că din numărătoarea noastră lipsește primul și... ultimul jurnal teatral, pot părea foarte puține pentru — să spunem — un german, obișnuit cu repertoriu anuale de 16-20 lucrări reprezentate. Nouă ne pare natural un asemenea număr. El dovedește lunga viață a majorității spectacolelor noastre. (Deși, de ce v-aș ascunde, am jucat și noi piese de numai



Doi dintre veteranii cîmpului : Nicolae Gărdescu și Florin Scărlătescu

patru sau zece ori!). Posibilitatea pe care această serie îi-o dă în pregătirea noilor producții, fără spectrul crizei de repertoriu, ce provoacă nopți albe directorilor, de pretutindeni. Asta nu înseamnă că am devenit partizani, trup și suflet, ai termenelor interminabile, ci, doar, că sintem convingși de inexistența unui timp STAS, de repetiție.

Ce am mai constatat în cei zece ani scurși? O rarefiere oarecare a publicului. Televiziunea și automobilul ne-au furat destui plătitori. E vorba de o criză? Nu. Categorie nu! Ci doar de sfârșitul perioadei în care mergea aproape tot, cu condiția, să prezinte o vedetă, să lanseze două-trei bancuri, să stoarcă o lacrimă silnică. Nu vreau să dau titluri, (e doar o aniversare, deci un prilej de împăcare, nu de sfadă!), dar sint convins că azi multe din „succesele” unor anumiți ani ar fi căderi. (Ce bine ar fi, dacă ar recunoaște toată lumea acest adevăr simplist!). Și că, deci, factorul public, factorul gust public nu mai e doar o lozincă pentru plenaryle directorilor de teatru, ci un element fundamental în alcătuirea oricărui repertoriu. Și încă ceva. Publicul nu e chiar atât de timp cum ar vrea, indirect, să-l prezinte unii critici. Altfel, n-ar umple sălile la Brecht, autor, așa-zis, didactic și care, în plus, nici nu mai e, de mult, înedit, nebeneficiind deci de „interesul de curiozitate”. În schimb, publicul respinge plictisul, falsă problematică, înfatuarea găunoasă, hazul căznit. Și, oricît de greu le va veni „conservatorilor” să accepte afirmația ca un revers al monedei, publicul acceptă adevăratul experiment!

Decada, terminată la 5 ianuarie '71, ne mai obligă la încă o constatare. Pare un panseu „ă la Gigă” că: „e mai ușor să te afirmi decît să te menții la un nivel ridicat”. Oare însă coborîșurile, mai bruște sau mai line, ale unor personalități artistice sau ale unor ansambluri, nu dovedesc ignorarea voită, omească poate, a acestei teze banale?

Un colectiv se formează: intimplător, în jurul unei personalități, sau prin constatarea unor tendințe comune, unor idealuri scenice similare. El parcurge doi—trei ani euforici. Ca într-o căsătorie din dragoste. Apoi, și cum aici numărul soților se multiplică, se constată unele „deosebiri de caracter”. E primul moment dificil. Nu ești pregătit să-i faci față. Ba, mai mult, ești tentat să nu-i dai nici o importanță. Să-l socotești un soi de tracaserie, de șicană.

La Teatrul de Comedie, cred, că el poate fi situat în pericada cînd am fost părăsiți de trei actori excelenți: Ștefan Ciobotărașu, Tamara Buciuceanu, Aurel Cioranu. Plecarea, zgomotoasă, a lui Dinică, Esrig și Moraru a marcat însă, cu adevărat, momentul de criză.

Tăria teatrului a constatat din aceea că, deși cu regret, a știut să se despartă de unii dintre cei mai buni componenți ai săi. Nu pot spune cine a avut mai mult de pierdut. Cine a fost vinovat? Sau dacă se poate vorbi de vinovăție în asemenea cazuri? Fapt este că, s-a dovedit, încă o dată, că nimeni nu e indispensabil. Că un teatru nu e un nume, oricît de celebru ar fi el. Ci un tot. Un ansamblu. Un ansamblu de vedete, dacă vreiți, dumneavoastră.

De fapt aceasta este constatarea noastră: pentru ca un teatru să se poată menține proaspăt, viu, interesant, el trebuie să se transforme dintr-un singular într-un plural. Adică, dintr-un ansamblu pentru X sau Y, într-un colectiv, într-o întreprindere, în care, pe rînd, — folosind o expresie din volei —, fiecare e și „trăgător și ridicător.” Și cînd spun fiecare mă gîndesc la valori superioare, la vedete sau posibile vedete, pentru că în teatru, din păcate, există și sergenți, nu numai generali!

Recitind rîndurile de mai sus am constatat că ele nu sint nici festive, nici prea coerente și că nu vorbesc despre viitor. Poate faptul, de-a nu considera directoratul o profesie, ci o doar o funcție temporară, (vorba unui hitru: dacă nu vrei să ai deziluzii, nu-ți fă iluzii!), m-a făcut să nu răspund unei amabile întrebări a unei telereportere: „Ce pregătiți pentru următorii zece ani?”

Tăcerea mea nu însemna nici prudență, nici falsă modestie, ci certitudine că teatrul, artă vie, nu poate fi planificat decenal. În schimb știm ce am vrea, azi, mîine. Să întîmpinăm cea de-a 50-a aniversare a Partidului, nu printr-o piesă, ci prin întreaga stagiune. Să realizăm un spectacol de umor românesc. Să-i jucăm, cu noi piese, pe Baranga, Mirodan și Al. Popescu. Să-l aducem, pe o scenă bucureșteană, pe Dumitru Solomon. Să jucăm Marat-Sade de Weiss și Indieni de Arthur Kopit. Să-l reprezentăm pe Strindberg cu cel mai frumos vis dramatic. Să-i oferim o nouă haină vicelanului Volpone, într-o versiune semnată de Mihnea Gheorghiu. Să facem cunoscut pe Bulgakov, ca dramaturg. Să invităm regizori străini. Să nu pierdem actori buni. Să nu îmbătrînim. Să nu devenim clasici. Să nu... Să nu... Etc... Etc...

Și să nu uităm exemplul celor cu care am pornit la drum. Exemplul lui Radu Beligan, Florin Scărlătescu, Nicolae Gărdescu. Exemplul celui care a fost Ștefan Ciobotărașu. Exemplul tuturor colaboratorilor tineri sau bătrîni. Vedete sau simpli slujitori ai scenei.